

GESCHIEDENIS APINTIE

APINTIE

De *apintie* is een slaginstrument (een trom of drum) dat in het Nederlands “tamtam” wordt genoemd (een onomatopee, dus een klanknabootsend woord), een benaming die eigenlijk niet juist is, omdat tamtam in de westerse muziek een slaginstrument is van het type gong. Maar de doorsnee Nederlander gebruikt het woord tamtam in de oorspronkelijke betekenis van apintie, het door de Surinaamse Marrons indertijd (tijdens de slavernij) uit West-Afrika meegebrachte communicatiemiddel om berichten e.d. door te geven (seinen) naar naburige dorpen en/of stammen. Deze manier van berichtenverkeer is door onze Marrons tot in het recente verleden gebruikt. Tegenwoordig, in het tijdperk van cellulair telefoonverkeer en andere moderne communicatiemiddelen, wordt de apintie (naast de agida, mandron, pudja en kawina) nagenoeg uitsluitend als slaginstrument gebruikt bij religieuze dansen. De benaming Marrons is tijdens de slavernijperiode in Suriname ontstaan. Het waren de negerslaven die hun eigen vrijheid bewerkstelligden door van de plantages weg te lopen (soms reeds na aankomst in Suriname) of in opstand kwamen tegen de plantage-eigenaren en hun eigen georganiseerde groepen in het binnenland vormden. Zij en ook hún nakomelingen worden Marrons genoemd.

Het is dus niet verwonderlijk dat de heer Charles Vervuurt sr.(de grootvader van de huidige directeurs van Radio Apintie Televisie) en diens zoon de heer Eddy Vervuurt (de vader van de huidige directeurs, de heer Charles Vervuurt als algemeen directeur en de heer Robbie Vervuurt als financieel directeur) de **apintie** als uithangbord hebben gekozen in zowel letterlijke als figuurlijke zin, en wat dat laatste betreft als benaming of kwalificatie die het wezen van Radio Apintie Televisie dekt: een omroep die – vooral op het gebied van educatie, nieuwsgaring en amusement – informatie verschaft, waarbij de directie het begrip democratie hoog in het vaandel heeft staan. Dus, waarbij iedereen vrijelijk zijn of haar mening en wensen kan uiten, zonder beledigend of opruiend te zijn. En wat dit laatste betreft mag tot grote voldoening van directeurs en personeel van Radio Apintie Televisie worden gesteld dat de regering, de overheid, die daarop toeziet, nimmer heeft moeten optreden, omdat de crew van dit radio- en – nu ook – televisiestation een uitermate groot verantwoordelijkheidsgevoel bezit en de programma’s, ook die live worden uitgezonden, met zorg presenteert. Radio Apintie heeft met deze aanpak een eigen image opgebouwd die volledig op de Surinaamse situatie is afgestemd.

Korte biografie van de mede-oprichter van Radio Apintie: Eddy Vervuurt

VERVUURT, Edward James (Paramaribo, 29 augustus 1928 – Paramaribo, 10 mei 1988), Surinaams componist, pianist en dirigent. Zijn vader, Charels Vervuurt, ook Surinamer, was gehuwd met zijn moeder, Lena Brown.

De Geschiedenis van Radio Apintie

Radio Apintie kwam officieel in de lucht op 2 augustus 1958. Maar daar ging natuurlijk veel voorbereiding aan vooraf. Toen Eddy Vervuurt na zijn eerste studiejaren in Nederland naar Suriname terugkeerde, overtuigde zijn vader, Charles sr. hem er dus van dat het beter was een radiostation op te richten dan zich uitsluitend met muziek bezig te houden (zie hiervoor de ‘korte biografie van de heer Eddy Vervuurt...’).

Bij dit nu gezamenlijk streven van de heer Charles Vervuurt sr. en zijn zoon Eddy werd besloten Radio Apintie, zoals het station zou gaan heten, te incorporeren in de Handelsonderneming C.E. Vervuurt in de Domineestraat (de Vervuurts stammen n.l. uit een geslacht van handelslieden). Door Charles Vervuurt sr. en zijn zoon Eddy werd een zender van de toenmalige LTT (’s Lands Telegraaf en Telefoondienst), nu TELESUR (Telecommunicatiebedrijf Suriname) geheten, gehuurd. Voor de financiering van het radiostation heeft de Handelsonderneming C.E. Vervuurt zelf zorggedragen.

In dat gebouw aan de Domineestraat werden vier studio’s ondergebracht: een voor de uitzendingen (dus de zendstudio), een voor de live-programma’s, een voor het (voor)lezen (nieuws e.d.) en een voor de hoorspelen, quizzen en orkesten. Ook werd een controlekamer ingebouwd van waaruit alle studio’s bediend konden worden, en dat geheel stond onder supervisie van de heer Eddy Vervuurt, die ook het ontwerp van de studio’s ter hand had genomen, waarbij architect John Zegelaar hem assisteerde. Op het terras van het gebouw werden ook uitzendingen verzorgd. Daartoe stonden er diverse microfoons opgesteld. Naast het omroepbedrijf annex hotel konden er 51 gasten verblijven. Het gebouw was voorzien van 2 liftkokers en enkele bars.

Deze opzet getuigde van grote durf. De verantwoording die de heren Charles Vervuurt sr. en zijn zoon Eddy namen in verband met kapitaalinvestering was ontzagwekkend, die tot de gedurfdste, gewaagdste uit die tijd gerekend kan worden.

Radio Apintie in de ether

Enkele dagen voordat Radio Apintie ‘in de lucht’ zou komen, zoals de populaire uitdrukking luidt (eigenlijk niet zo’n gekke uitdrukking, want met de ‘ether’ wordt ‘de lucht’ voorgesteld als drager van radiogolven), werden de pers en de directeuren van de overige radiostations door de heren Vervuurt ontvangen in het gebouw aan de Domineestraat waar mededelingen werden gedaan en uitleg werd gegeven over het

nieuwe omroepstation. Tevens werd een rondleiding voor de gasten door het gebouw verzorgd.

Eindelijk was het dan zover. Alle landgenoten die in het bezit waren van een radio en hadden afgestemd op de 355 meter in de middengolf, en dat was nagenoeg de gehele Surinaamse bevolking, hoorden op zaterdagavond 2 augustus 1958 om half zeven het Surinaams Volkslied uit de luidsprekers komen, waarna de heer Eddy Vervuurt het plaatje 'zilveren draden tussen het goud' voor zijn moeder draaide. Hierna leidde de minister van onderwijs, de heer Alfred Morpurgo, het officieel 'in de ether komen' van Radio Apintie in met een toespraak, waarbij hij zich met enige bezorgdheid afvroeg of een derde omroep in Paramaribo niet teveel van het goede was. Voordat Radio Apintie in de lucht kwam had Paramaribo n.l. 'al' twee radiostations: RAPAR (**R**adio **P**aramaribo) waarvan W.Lionarons directeur was en de AVROS (**A**lgemene **V**ereniging **R**adio **O**mroep **S**uriname). In 1964 werd de zendvergunning van de AVROS ingetrokken. De heer Alfred Morpurgo zou zich nu, als hij nog leefde (hij overleed in 1972 en was vader van de oud-hoofdredacteur van De Ware Tijd Leo Morpurgo), als het ware met een 'kapmes' door het 'oerwoud' van Surinaamse radiostations (20 stuks of meer) op de overvolle FM-band moeten banen (Over de FM band, de middengolf en de kortegolf straks meer.)

In het verleden was het in de omroep gebruikelijk dat een omroeper werd bijgestaan door een technicus, zowel in Suriname als internationaal. Radio Apintie mag er trots op zijn het systeem van zelf-apparaten-bedienen door omroepers, journalisten van de nieuwsdienst, sportjournalisten en presentatoren en presentatrices van andere vaste programma's te hebben ingevoerd. Radio Apintie heeft bewezen zijn tijd daarmee ver vooruit te zijn geweest. De directeur van Radio Apintie had n.l. al gauw in de gaten dat het bijstaan van de omroeper door een technicus niet altijd voldeed omdat de technicus soms niet wist wat de omroeper wilde en omgekeerd.

Natuurlijk is een technicus niet geheel onmisbaar. Denk maar aan – vooral in de eerste 25 jaar van het bestaan van Apintie – de uit te zenden hoorspelen, muziekopnamen en uitzendingen vanuit de grote studio, waar behalve microfoons geen apparaten stonden. (Denk ook maar aan de – sinds de oprichting van Apintie Televisie – al dan niet live uit te zenden programma' als **Weet je Weetje** [een scholenquiz] , **To the Point** [actualiteitenprogramma] etc. Hierbij zijn de technici onmisbaar.)

Vanaf de oprichting tot in de jaren '90 van de vorige eeuw, had Radio Apintie een discotheek van meer dan 14000 singles en een bijna even groot aantal LP's (*long playing*) [grammofoonplaten]. Voor de opslag daarvan waren natuurlijk ruimten nodig. In deze moderne tijd wordt alle muziek opgeslagen in de computer, staat op cd of dvd en kunnen de daardoor vrijgekomen ruimten voor andere doeleinden worden gebruikt.

Radio Apintie introduceerde in ons land FM-stereoradio.

Stereo betekent in de geluidstechniek dat wat gehoord wordt ruimtelijk moet klinken, dus met ruimtelijke weergave, zodanig, dat de verschillende geluidsbronnen gescheiden worden waargenomen. Stereo is dus het tegenovergestelde van mono waarbij geluid over een spoor, één kanaal door de luidspreker wordt uitgezonden ofwel geproduceerd.

Vroeger vond je dus in radioprogrammaboekjes bij bijvoorbeeld uit te zenden concerten de aanduiding dat zo'n muziekuitsvoering zowel in mono als stereo te beluisteren was. Voor stereo gebruikte men ook wel het woord 'driedimensionaal'.

Ergens in de jaren '60 experimenteerde Eddy Vervuurt met stereo, niet op FM, maar op de middengolf (AM). Hij regelde 2 AM-zenders af op verschillende frequenties, een voor de linkerkant (dus waarvan het geluid bij ontvangst van de linkerkant kwam) en de andere voor de rechterkant. Men moest voor de ontvangst van deze geïmproviseerde stereo-uitzending ook twee ontvangers hebben, die dus moesten worden afgestemd op die twee verschillende frequenties. Men moest natuurlijk de twee radiotoestellen niet vlak naast elkaar zetten maar op een zekere afstand van elkaar om de uitwerking, het effect van 'stereo' te kunnen beluisteren. Daaromtrent werden de vele luisteraars van Apintie van tevoren uitvoerig voorgelicht. Niet iedereen had natuurlijk de beschikking over twee radiotoestellen (ontvangers), maar men zocht, speurde bij familieleden, vrienden of kennissen een tweede toestel op of men ging met zijn radiotoestel op bezoek bij anderen om toch maar van deze 'nieuwigheid' kennis te kunnen nemen en genieten. Op deze manier maakte Suriname voor het eerst kennis met 'stereo'.

Hoe kwam nu die **FM**-stereoradio-introductie tot stand?

De directeur van Radio Apintie belegde elke maand een vergadering met de omroepers. In december 1977 kwam op zo'n vergadering het 20-jarig bestaan van Radio Apintie het jaar daarop (dus 1978) ter sprake. Wat zou men de bevolking van Suriname kunnen aanbieden bij dat heugelijk feit?

Reeds geruime tijd werd er binnen het bedrijf gesproken over de aanschaf van een sterkere zender óf een FM-zender. Op de hiervoor vermelde vergadering werd toen besloten tot de aanschaf van een FM-zender, met het toen nieuwste snufje: **stereo** (zie uitleg hierover in de vorige twee alinea's). Bij die beslissing speelde het door de directeur gehanteerde beginsel "dat wat wij hebben eerst verbeterd diende te worden voordat tot uitbreiding (sterkere zender) zou worden overgegaan" een rol.

Na die beslissing volgde een spannende tijd. Diverse bedrijven die voor de aanschaf van de benodigde apparatuur waren benaderd, dienden offertes in die door eenieder die in het bedrijf werkzaam was (directeur, technici, omroepers e.a.) bestudeerd werden, waarover natuurlijk niet van de ene dag op de andere een besluit kon worden genomen, want men wilde niet over een nacht – in ons klimaat niet voorkomend – ijs gaan. Na deze zaak ampeel besproken te hebben, werd SINTRONIC (een onderafdeling van SINGER) de opdracht vergund een stereozender van zeer goede kwaliteit te leveren. Dit bedrijf zou die levering binnen drie maanden kunnen voltooien. Dat zou goed uitkomen, want men zou dan in de maand juni van 1978 met de proefuitzendingen starten om op de 20ste verjaardag van Radio Apintie, 2 augustus, officieel de ether te kunnen "bestormen".

Nadat de bestelling was geplaatst, werd begonnen met het aanbrengen van veranderingen aan de studioapparatuur om die geschikt te maken voor de stereo-uitzendingen, welke werkzaamheden soepel verliepen. (De geschikte randapparatuur voor de stereozender [mengpanelen, draaitafels, cassetterecorders, versterkers, tuners etc.] kon in ons land worden aangeschaft.) De omroepers konden in de studio's reeds de plaatjes, advertenties etc., in stereo beluisteren, maar de luisteraars nog niet, want het wachten was op de stereo

FM-zender, die volgens planning in maart moest aankomen. Inderdaad, móest aankomen, want toen puntje bij paaltje kwam, werd bericht ontvangen dat de zender pas in juli zou worden afgeleverd. Men zou zich dus niet aan de vastgestelde tijd van proefdraaien kunnen houden. Maar ja, er was niets aan te doen. De opluchting en blijdschap was bij iedereen die met Radio Apintie te maken had zeer groot toen in juli inderdaad de zender werd bezorgd. Maar die opluchting en blijdschap werd wederom tenietgedaan, want bij het ontpakken bleek dat de bij de zender horende stereogenerator en enkele antenneonderdelen niet waren meegekomen. De leveranciers van deze onderdelen werden toen door de directie van Radio Apintie – als het ware – bestormd met telefoongesprekken, telegrammen en telexberichten om de ontbrekende onderdelen met spoed per vliegtuig naar Suriname te sturen.

Dan even een uitleg over het woord “telex”.

Telex, een afkorting van *teletyping exchange*, in het Nederlands ook wel verreschrijfmachine of verreschrijver genoemd, een toestel waarmee elektronisch berichten met op schrijfmachines lijkende toestellen konden worden overgebracht en getikt, een toentertijd, ook bij Radio Apintie tot in jaren '90 van de vorige eeuw veel gebruikt medium waarmee – vooral – de buitenlandse nieuwsvergaring werd verzorgd via de ANP (Algemeen Nederlands Persbureau)-telex, die de nieuwsberichten rechtstreeks overseinde naar de telex van Radio Apintie. Nu een verouderd en niet meer gebruikt middel. Tegenwoordig geschiedt dat per *fax* of *computer*. Overigens werd in die tijd het binnenlandse nieuws verzorgd door diverse lokale persbureaus, terwijl de redacteuren van media ook – wat we in ons land noemen – ‘hosselden’ met z.g. *exclusieve* berichten.

Fax is de Engelse afkorting van *facsimile*, een fotokopieerapparaat dat in de vorm van digitale geluidssignalen via telefoonlijnen teksten, tekeningen enz. kan verzenden naar een soortgelijk toestel, dat de signalen in hun oorspronkelijke vorm afdruckt, ook wel *faxapparaat*, *faxmachine*, *faxtoestel* genoemd. Een veel gebruikt uitdrukking is: *even een bericht op de fax zetten*.

De computer is dus het modernste medium waarvan tegenwoordig nagenoeg iedereen zich bedient, vooral de jongere generatie. *Computer* is afgeleid van het Engelse werkwoord *to compute*; (be)rekenen, een elektronische informatieverwerkende machine die door een reeks gecodeerde instructies wordt bestuurd.

Maar terugkomend op de telefoongesprekken, telegrammen en telexberichten die naar de buitenlandse leveranciers werden gestuurd om de ontbrekende onderdelen (stereogenerator en antenneonderdelen) per vliegtuig naar Suriname te sturen ... dat waren zeer spannende dagen binnen het bedrijf. Want ... zou op de 20ste verjaardag van Radio Apintie het cadeau aan de bevolking (uitzendingen in FM-stereo) kunnen worden aangeboden? Of zouden we een hopeloze syène slaan door het niet nakomen van de belofte? Begin juli, dus een maand voordat de nu niet meer zo zekere eerste FM-stereo-uitzending een feit zou zijn, werd begonnen met proefstereo-uitzendingen met de eigen 1000 watt-zender. Voor het omroep personeel, dat zich volledig voor deze zaak inzette, brak een tijd van leren werken met stereoapparatuur aan. Een goede maar wel zware

oefening. Tot grote opluchting van directie en personeel arriveerden 28 juli, dus 5 dagen voor de geplande datum, de ontbrekende onderdelen. Dat werden twee dagen van zwoegen voor iedereen, want koste wat het kost zou op zondag 30 juli, dus nauwelijks twee dagen na aankomst van die ontbrekende onderdelen, met de proefuitzending begonnen moeten worden. De generator die Radio Apintie tot een stereozendstation zou maken, werd in allerijl in gereedheid gebracht en de FM-antenne werd op de reeds geplaatste mast geïnstalleerd. Op zondag 30 juli om tien minuten over half 10 werden de eerste FM-stereoklanken de ether in gestuurd. In plaats van een maand proefdraaien werden dat maar twee dagen. Maar het lukte. Geen gelukkigere mensen dan Meneer Eddy, zoals de directeur van Radio Apintie, de heer Eddy Vervuurt werd genoemd, en zijn crew!

Nostalgie

De oudere luisteraars van Radio Apintie zullen met een zeker heimwee terugdenken aan de omroepers en personen die de programma's die tot de jaren '80 van de vorige eeuw werden uitgezonden, presenteerden.

De eerste omroepster was Carmen Tjon a Meeuw die al spoedig gezelschap kreeg van de eveneens alom bekende Claudine van Kantén, de latere mevrouw Vermunt. De eerste omroeper was André, alias *Ampie*, Kamperveen, die eind 1975 zijn eigen commercieel radiostation oprichtte: ABC (*Ampies Broadcasting Corporation*). Hij werd kort na zijn indiensttreding bij Apintie aangesteld tot omroepster, een functie die hij jarenlang vervulde.

Programma's waar men voor thuis bleef, waren:

- *Famiri Mi Sma* met o.a. Harry de la Fuente, Richard Doest en Wilfred Teixeira. *Wilfred Teixeira*, een veelzijdig ontwikkeld persoon, genoot een grote populariteit in het culturele leven van ons land, over wie het dagblad *De Ware Tijd* indertijd schreef dat hij een absolute aanwinst was voor de toneelschrijverij. Twee van de vele door hem geschreven toneelstukken: *Nene Bekka* en *A no bon priti un* werden later ook als hoorspel uitgezonden door Radio Apintie. Met *A no bon priti un* (een emancipatiehoorspel over een oude, blanke industrieel door wiens geest reminiscenties [overblijfselen uit een vroegere toestand, in dit geval uit de slaventijd] gaan spoken), verwerfde hij een prijs in een door STICUSA (**St**ichting voor **C**ulturele **S**amenwerking, die in 1955 werd opgericht met het doel het versterken van de culturele banden tussen Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen) uitgeschreven prijsvraag. Zijn grootste bekendheid verwerfde hij echter met met zijn hoorspelfeuilleton *Famiri Mi Sma*. Van dit hoorspel werden 24 achtereenvolgende jaren in totaal 1117 afleveringen door Radio Apintie uitgezonden, tót 1982, toen Radio Apintie door de militaire machthebbers uit de lucht werd gehaald. Als je op de dagen dat *Famiri Mi Sma* 's avonds werd uitgezonden over straat liep, kon je de

lachsalso's uit de huiskamers horen. Het was n.l. een serie die haar basis vond in de generatieconflicten binnen een familie die "vanuit de modder van de armoede opklom tot airconditioned welstand", zoals literator Michiel van Kempen dat omschrijft in een profiel van Wilfred Teixeira in EEN GESCHIEDENIS VAN DE SURINAAMSE LITERATUUR. Elke rol in dit hoorspel kreeg gestalte door middel van een eigen idioom (taaleigen, taalgebruik): het Surinaams-Nederlands van de *ouma* was doorspekt met welhaast verdwenen Nederlandse woorden, terwijl de kleindochter ABN (Algemeen Beschaafd Nederlands) sprak, chauffeur en tuinman *Sranantongo* enz. En dat alles gelardeerd met veel humor, waarvan de luisteraars soms niet bijkwamen van het lachen. Sublieme registerwisselingen, dus het niveau of stijl van taalgebruik, passend voor de in dit hoorspel voorkomende situaties, vergrootten de toegankelijkheid van *Famiri Mi Sma* en dat gold eigenlijk voor alle door Teixeira geschreven theaterstukken.

- **Van halte tot halte met lijn E** was ook een feuilleton van Wilfred Teixeira. De verwickelingen in deze serie, waarvan ongeveer 500 afleveringen werden uitgezonden, waren opgebouwd rond de maatschappelijke en politieke actualiteit.

- **Abonuman e waka nanga baka.** (Deze titel werd vaak – niet correct – vermeld als **A bonuman**... maar Abonuman was bedoeld als eigennaam ofwel persoonsnaam. Hoewel deze serie [waarvan ongeveer 400 afleveringen werden uitgezonden door Radio Apintie], die eveneens door Wilfred Teixeira geschreven werd, over bijgeloof, kwakzalverij en moderne verschijnselen als telekinese [beïnvloeding van de materie door middel van gedachten, *gevoelens* e.d.] handelde, was het natuurlijk niet verwonderlijk dat men de titel verwarde met een *bonuman*, maar de heer Teixeira had hier met opzet het lidwoord **a** en het zelfstandig naamwoord **bonuman** – zeer toepasselijk overigens – samengetrokken tot de eigennaam **Abonuman**. Vermoedelijk is op deze wijze indertijd, gezien de intellectuele capaciteiten van de persoon, de eigennaam **Aboikoni** ontstaan.) Deze serie had een voorlichtende functie, evenals het toneel van Sophie Redmond dat eerder had gehad.

Dan was er nog de eenmaal per week door Wilfred geschreven uit te zenden humoristische serie **Kromo** over de belevenissen van een Javaan die aangedikt, overdreven Surinaams-Javaans sprak, een rol die door wijlen André (Ampie) Kamperveen werd vertolkt.

- **Anansi Tori** en andere sprookjes van Harry Jong Loi, die zijn verhalen eigenhandig op papier zette, evenals die van zijn serie **Yorka Tori** die nu, in een andere vorm, elke donderdag door Harold Gessel wordt gebracht. (Een dochter van Harry Jong Loi heeft nog jarenlang op de administratie van Radio Apintie Televisie gewerkt.) Herinnert u zich overigens nog de inleiding van zijn (Harry Jong Loi) programma's: "**Arkiman, in a foto, abra watra awans pe un de, Radio Apintie, the Happy Station, e bar' un odi**"?

Allemaal programma's waarbij de luisteraars aan de radio gekluisterd waren. Andere medewerkers aan de populaire programma's van Radio Apintie: Hein Eersel, Jan

Voorhoeve, Arie Bouwmans, Maria Hewitt-Huisman, Hans Fernandes, Mr. H. Huber en echtgenote, mevrouw Jopie Nassy, John Veldema, mevrouw Ineke Vos, Aries-Melik, het echtpaar Karmelk, René Sammy, Wim Zalm, Herman da Costa, mevrouw Evenzwaard, mevrouw Heléne van de Berg. Teveel om op te noemen, maar personen die allemaal een bijdrage hebben geleverd aan de populariteit van dit radiostation. De heer Eddy Vervuurt had zelf de leiding over de regie en opnamen bij dergelijke uitzendingen.

In de periode 1960 tot 1964 had Radio Apintie te kampen met een tekort aan geschikte omroepers. Dit euvel werd verholpen met het in dienst nemen van Gerard Chehin, die deel uitmaakte van de muziekformatie *El Trio Cascabel*. Dat hij geknipt was voor dit werk bleek uit de presentatie en verzorging van het programma *De Zondag in Latijns-Amerika*. *Mr Happy*, zoals Gerard werd genoemd, was door zijn aparte stem en vriendelijk voorkomen bij groot en klein erg populair. Hij heeft later, toen hij zich had teruggetrokken uit de omroepdienst, nog jarenlang, tot zijn overlijden, de luisteraars op de doordeweekse dagen laten schuddebuiken van het lachen met zijn humoristische programma *Sjakie en Cunersie*. Zijn karakteristieke lachje aan het einde van zijn mopjes zal velen nog lang bijblijven. Zijn humor was overigens ook altijd op te merken in andere door hem verzorgde programma's. Ook was hij de advertentiespecialist van Radio Apintie.

Uit de grote continuïteit van programma's blijkt, dat de oprichter van Radio Apintie met een uitgebalanceerd en goed doordacht programmaschema met toekomstvisie werkte.

Andere bekende programma's:

Bromkidyari (een politiek georiënteerd programma) met Hans Prade; *Bigi Sma Tori* (dat later werd omgedoopt tot *Strijders van het eerste uur*) met Lucien Pinas, welk programma later werd voortgezet met Harold Braam; Erik Omzigtig met zijn programma de *Happy Family Show* dat na zijn overlijden werd voortgezet door Anne Marie Sanches (een programma waarin allerlei onderwerpen de samenleving rakende aan bod komen, b.v. over doelgroepen waarop een bepaalde actie is gericht die men o.m. via dit programma probeert te bereiken, meestal door middel van interviews met personen die met zo'n actie zijn belast, zoals genderbeleid [beleid gericht op de sociale en culturele ontwikkelingen in de maatschappelijke positie van de seksen], de problematiek rond **hiv** [afkorting van het Engelse *human immunodeficiency virus*, het virus dat het menselijk afweersysteem aantast, de veroorzaker van aids] etc.); de huidige presidentsvrouw, First Lady Elisabeth Venetiaan verzorgde een poos *Bungu-Bungu-Carrousel*, een lichtvoetig, luchthartig programma waarin populaire muziek, advertenties en wetenswaardigheden etc. elkaar aflostten. (*Bungu-Bungu* was de naam van een carrousel [een draaimallemolen met houten paarden] die vroeger tijdens *konfryari*, toen Suriname nog deel uitmaakte van het Koninkrijk der Nederlanden, als attractie werd gebruikt op die datum [meestal duurde het konfryarifeest een hele week] waarbij de kinderen dan voor een paar centen op zo'n houten paard konden plaatsnemen, waarna de mallemolen – in eerste instantie – met mankracht werd rondgedraaid. Dat ging soms niet al te soepel, met horten en stoten, waarbij de carrousel een geluid maakte dat op *bungu-bungu* leek. *Bungu-bungu* is dus een

geluidsnabootsend woord. Later ging dat ronddraaien wat soepeler toen de carrousel met stoomkracht werd aangedreven en weer later nog soepeler toen de elektriciteit zijn intrede deed); Adriaan Thurnim, ook bekend als oom Adriaan, die vooral bekendheid genoot met zijn presentatie van het programma *Di mi yere yu Friyari*; Hein Eersel met zijn programma *De Zondagmorgencauserie* en het cultureel programma **Nanga Opo Doro** waarin hij het **Sranantongo propageerde**. (Drs. [Nederlandse Taal en Letterkunde] Hein Eersel heeft in de jaren '90 van de vorige eeuw meegewerkt aan de nieuwe spelling van het Sranantongo, in welke spelling alle Surinaamse woorden die in deze "Geschiedenis van Radio Apintie Televisie" voorkomen, zijn geschreven. Hij heeft ook aan het in 2005 uitgegeven eerste **Sranantongo Prisma Wortubuku, Sranantongo – Nederlands en Nederlands – Sranantongo** meegewerkt); 'Cowboy' Pearl Barend die enkele tientallen jaren een programma met *country and westernmuziek* verzorgde en wijlen Jozef Slagveer met *Aktueel*, een programma achter het nieuws, waarin politieke zaken werden uitgediept

De omroepers en sportverslaggevers van het eerste uur

Naast de omroepers en omroepsters die onder de kop **Nostalgie** worden vermeld, heeft Radio Apintie diverse andere vermaarde personen die voor de radio de aankondigingen en mededelingen deden (en doen) voortgebracht, die bij dit station ook wel diskjockey of deejay worden genoemd omdat zij ook belast zijn met het aankondigen en het eventueel toelichten van te spelen (populaire) muziek (nu Henk Durham, Harold Gessel, Gail Eyk, Winston Echteld e.a.).

Directeur Eddy Vervuurt zei in de eindjaren '70 van de vorige eeuw dik tevreden te zijn geweest met de omroepers in de beginperiode, hoewel hij daarbij opmerkte dat van 1960 tot 1964 het station moeite had met het vinden van goede en geschikte mensen voor dit beroep. Vandaar dat er in die tijd een min of meer regelmatige wisseling van diskjockeys plaatsvond.

Van de toen bekende (populaire) omroepers dienen vermeld te worden:

Henk van Vliet, alias *Mr Hit*.

Hij bleek al tijdens zijn schooljaren goed van de tongriem gesneden te zijn, want de toenmalige directeur van de Froweinschool (MULO), de heer Henny de Ziel, attendeerde de heer Eddy Vervuurt op deze 'welbespraakte' leerling. De directeur van Radio Apintie polste daarop Henk over zijn eventuele ambities als omroeper. Henk had daar wel oren naar en trad in dienst bij Radio Apintie, waar hij in eerste instantie met administratieve werkzaamheden werd belast. Meneer Eddy kwam echter al snel tot de conclusie dat Henk achter het paneel thuishoorde. En dat gebeurde ook. Hij werd zeer gauw belast met alles, maar dan ook alles wat met de tienerwereld te maken had. En dat betekende héél wat, want toentertijd – en daar zal nu niet veel verandering in zijn gekomen – bestond 66% van de bevolking uit jongeren. Hoewel Henk alweer lange tijd niet meer bij Apintie werkt, komt hij daar nog met een zekere regelmaat over de vloer (het bloed kruipt nu eenmaal waar het niet gaan kan).

Hij geniet nog steeds een enorme populariteit met andere – b.v. op de televisie – door hem verzorgde programma's.

Roy Heave, alias *Mr Pleasant*.

Hij heeft jarenlang bij Radio Apintie gewerkt en verzorgde *het nieuws*. Naast zijn omroepbezigdheden verzorgde Roy educatieve programma's, terwijl hij tevens belast was met de uitgave van het periodiek *Tiener Express*, waarin het programmaoverzicht van Radio Apintie werd verwerkt. Roy was ook de eerste in Suriname (bij Radio Apintie) die als presentator telefonische interviews introduceerde in de nieuwsberichten. Sinds de totstandkoming van Apintie Televisie levert hij een belangrijke bijdrage aan de programmering daarvan.

Ludwig, alias *Mr Funny*, Dirksz.

Ludwig trad, nadat hij 4 jaar als parttimeromroeper had gewerkt, op de dag dat Radio Apintie 19 jaar bestond, in vaste dienst. Op de vraag waarmee hij belast was, antwoordde hij toen: "Eigenlijk met van alles en nog wat, van technicus tot reporter". Hij was verantwoordelijk voor de technische en inhoudelijke kant van de reportagedienst.

De sportverslaggeverij

Niet weg te denken sportverslaggevers uit die tijd waren André, alias *Ampie*, Kamperveen en Jack van den Berge.

Ampie, de op wrede wijze van zijn leven beroofde eigenaar en directeur van het na zijn Apintie-tijd opgerichte commerciële radiobedrijf ABC (*Ampies Broadcasting Corporation*) tijdens de z.g. *decembermoorden*, die als sportverslaggever de kunst verstond in de tijd dat men geen radiosignalen of televisiebeelden kon relayeren via satellieten, maar men afhankelijk was van de kortegolfuitzendingen op de radio, wedstrijden van het nationaal elftal van Brazilië en andere belangrijke Braziliaanse clubs (ook in die tijd waren de Braziliaanse voetballers immens populair in ons land) op een wijze te verslaan alsof hij zelf daarbij aanwezig was, hetgeen niet het geval was. Hoe speelde hij het dan klaar om die wedstrijden van de Brazilianen te verslaan alsof hij daar lijfelijk aanwezig was, terwijl hij ook geen Braziliaans verstond? Met zijn makker Van Kanten zat hij dan bij een radio waarop kortegolfontvangst mogelijk was te luisteren. Van Kanten, die de Braziliaanse taal wel machtig was, vertaalde tijdens zo'n in de Braziliaanse taal verzorgde reportage voor Ampie, die dan met de geluiden die tijdens zo'n uitzending te horen waren, een – wat achteraf bleek – *waarheidsgetrouw*, spannend verslag aan de luisteraars voorschotelde. Hij versloeg natuurlijk ook binnenlandse belangrijke voetbalwedstrijden.

Ook Jack van den Berge was in ons land een gevierd sportverslaggever, die de luisteraars met zijn live voetbalverslagen aan de radio wist te kluisteren. Hoewel hij een Nederlander was, bleek hij goed ingevoerd te zijn in – vooral – de Surinaamse voetballeerij. Jack is later naar Nederland teruggekeerd. Hij maakte overigens, samen met Ampie, deel uit van het Apintie-voetbalelftal. Bekend uit die tijd was ook zijn *Olympisch Logboek* en zijn schaak- en damverslagen, zowel nationaal als internationaal.

Van de huidige sportredactie (Stan Herewood, Humbert Boerleider en Joop Van Mil), vormde Van Mil in de beginjaren '60 van de vorige eeuw, samen met Ben Douglas de sportredactie. Joop werd bij Radio Apintie aangetrokken door Ampie Kamperveen (via Ben Douglas). Hij was indertijd door het Nederlandse Ministerie van Defensie als marconist/radiotelegrafist uitgezonden om in Suriname als lid van de TRIS (Troepenmacht in Suriname) voor allerlei in het – toen nog – ongerepte binnenland opererende instanties, expedities en patrouilles (er waren bijvoorbeeld nog geen airstrips in het binnenland) met zijn radioapparatuur de verbindingen te onderhouden met Paramaribo of andere plaatsen. Dat geschiedde met in die tijd 'hypermoderne' radiotelegrafieverbindingen met behulp van het morsealfabet, het alfabet van punt- en streeptekens die via de radio (draadloos dus) werden overgeseind naar de diverse stations. Het binnenland was, zoals hiervoor vermeld nog ongerept, zodat hij (Van Mil dus) soms maandenlang in het binnenland verbleef, en dat jaren achtereen. Hij heeft toen André Kamperveen (hij was in die tijd immers programmaleider bij Radio Apintie) ervan overtuigd dat er geen continuïteit in zijn programma's zat, hetgeen ook Radio Apintie niet ten goede kwam, en er werd besloten dat een ander zijn taak zou overnemen (Ro Tjin a Tsoi). Na een lange onderbreking maakt Van Mil wederom (al weer jarenlang) deel uit van de sportredactie.

Ook de hedendaagse sportprogramma's van Radio Apintie worden door de luisteraars zeer gewaardeerd: (*de ochtendsport*, bij toerbeurt verzorgd door Stan Herewood en Humbert Boerleider), de *middagsport* (zowel binnen- als buitenlands sportnieuws) die deel uitmaakt van het *uitgebreid nieuwsjournaal*, wordt verzorgd door Joop Van Mil en op de zondagen *Sportrevue*, verzorgd door Stan Herewood en Humbert Boerleider. (In *Sportrevue* wordt vooral veel achtergrond- en andere informatie over b.v. heikele zaken in de sport verstrekt d.m.v. het afnemen van interviews aan de daarbij betrokken personen, de stand van zaken m.b.t. lopende competities en ook de internationale sport van die zondag.)

Een korte “*sportbiografie*” van de leden van de huidige sportredactie

Stan Herewood die reeds 35 jaar bij Apintie werkzaam is, heeft in de hoofdklassevoetbalverenigingen Sonnyboys en Robinhood gespeeld en maakte deel uit van de nationale voetbalselectie, nadat hij zijn voetbalcarrière startte op Zorg en Hoop en het Bronsplein, het huidige Frimangronplein. Ook voetbalde hij samen met wijlen Ampie Kamperveen, Jack van den Berge en Basdew Badrisingh én met Roy Heave, Henk van Vliet e.a. in het elftal van Radio Apintie. Vanwege een opgelopen ernstige enkelblessure werd hij gedwongen zijn voetbalcarrière te beëindigen, waarna hij zich in de sportjournalistiek verdienstelijk maakte. Hij schreef o.a. in het sportblad SOK, waarvan de redactie in handen was van de programmaleider van Radio Apintie, Ampie Kamperveen. Ook leverde hij zijn bijdragen aan de krant Sportspiegel die werd geredigeerd door Sic Heymans, alsook aan andere kranten, radio en televisie. Als bijzonderheid kan nog vermeld worden dat hij deel uitmaakte van het kwartet The SPLANDERS (Stanley Herewood, Paul van Niel, Louis Helstone, Anton Boerleider, Naarendorp [Henry] en de laatste vier letters “DERS” werden toegevoegd om de naam

van het kwartet een gemakkelijke en herkenbare uitspraak te geven) dat o.a. in uitzendingen van Radio Apintie optrad met door de leden van dat kwartet zelf gecomponeerde, gezongen Surinaamse liedjes. Dit viertal componeerde, zong en trad op uit pure liefhebberij, terwijl de latere leden van dit kwartet op de professionele toer gingen.

Hij heeft ook enige tijd de jeugd van de wijk Zorg en Hoop de beginselen van het voetbalspel bijgebracht.

Humbert Boerleider, alias *Boelie*, werd door de bekende Puck Eliazer, George Burleson e.a. geïntroduceerd bij Transvaal nadat hij bij Voorwaarts had gespeeld. Hij was een begaafde voetballer die zich vanaf zijn 17de een vaste plaats in het hoofdelftal van Transie, zoals Transvaal ook wel genoemd wordt, verzekerde. Reeds in 1956 speelde hij met het Surinaams elftal zijn eerste interlandwedstrijd tegen Frans Guyana en heeft daarna diverse malen deel uitgemaakt van onze nationale selectie.

In 1965 vertrok hij naar Nederland om op het CIOS (Christelijk Instituut voor de Opleiding van Sportleraren) in Sittard een opleiding met als specialisatie voetbal en handbal te volgen, welke studie hij met succes volbracht. Op speciaal verzoek van dit instituut werd hij door de KNVB (Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond) in de gelegenheid gesteld om de opleiding van topvoetbaltrainer te volgen. Ook deze opleiding doorliep hij met goed gevolg, waarna hem bij de toenmalige eredivisieclub Sittardia een trainerscontract voor twee jaar werd aangeboden, dat hij accepteerde. Onder leiding van George Kessler, de huidige directeur van de KNVB, volgde hij de A-trainerscursus, waarvoor hij slaagde. Humbert was de eerste en tot nu toe enige die dit hoogste Nederlandse voetbaltrainersdiploma op zak heeft. (Aan de cursus die hij daartoe volgde, nam ook Leo Beenhakker, alias *Don Leo* deel, de bondscoach van Trinidad and Tobago in 2006). Terug in Suriname werd hij trainer/coach van Transvaal, welk team hij naar het CONCACAF-kampioenschap leidde (CONCACAF: Confederation of North and Central America and Caribbean Association Football Union). Ook als trainer/coach van ons nationaal elftal behaalde hij vele successen.

Joop van Mil was jarenlang voetbal-, zaalvoetbal- en volleybalscheidsrechter in ons land, welke sporten hij ook actief beoefende. Hij speelde in het reserve-elftal, ook wel het tweede elftal genoemd, van hoofdklasser MVV (Militaire Voetbal Vereniging). Elke hoofdklasser had vroeger een reserve ofwel tweede elftal, dat in competitieverband voetbalde op de accommodatie waar nu de VBPC (Voetbal Bond Paramaribo Centraal) zijn wedstrijden speelt, naast het Dr. Snellenpark in de toenmalige Cultuurtuinlaan, nu Letitia Vriesdelaan geheten. Hij deed dat meer om zijn conditie als scheidsrechter op peil te houden dan om een plaats te verwerven in het eerste elftal van MVV (hij voetbalde in Nederland in de jaren '50 [voordat hij naar Suriname vertrok] in de 4^e klasse KNVB). Hij was, samen met Max van der Geld en wijlen Vossie Belgrave, belast met de opleiding van Surinaamse Voetbalscheidsrechters, niet alleen in Paramaribo maar ook in de districten, terwijl hij ook zaalvoetbal- en volleybalscheidsrechters opleidde. Hij introduceerde de zaalvoetbalspelregels in Suriname toen de eerste overdekte sporthal, die gewoon SPORTHAL heette, nu Ismay van Willigen Sporthal, in de jaren '60 van de vorige eeuw in gebruik werd genomen. Hij heeft nagenoeg alle sporten beoefend die hij

dagelijks in zijn middagsportprogramma aan de orde brengt (met uitzondering van o.a. motor- en autosport), hoewel hij, zoals hij zelf zegt, in geen enkele sport uitblonk.

Andere populaire programma's

Het programma **Nyunsu ini Sranantongo** geniet ook grote populariteit. In eerste instantie werd dat gepresenteerd door Tjon a Tsoi, later door Hans Breeveld, weer later door Roy Heave, na hem door Erik Omzigtig en na diens overlijden, tot nu toe, door Humbert Boerleider. Ook Humberts kenmerkend, typisch begin en einde van zijn *nyunsu* zijn een begrip geworden in onze samenleving, want wie kent niet zijn welluidende aankondiging daarvan: *“Nyunsu na ini Sranantongo. Lespeki arkiman dya un’ de baka fu broko-broko na nyunsu gi unu na ini Sranantongo. Dis’ na a nyunsu.”* Gevolgd door het *“tin, tin, tin”* van een belletje. En aan het einde van zijn nieuws: *“Ef’ not’ no kon na mindri, dan tamara un’ de baka fu broko-broko na nyunsu na ini Sranantongo. Arkiman un’ tan bun en un’ hor’ un’ srefi.”*

Humbert verzorgt ook elke doordeweekse dag het programma *Vers van de Pers*.

Willy Alberga verzorgt al jaren en jaren het programma *Niet zomaar een gesprek* en in al die tijd heeft Willy nagenoeg de gehele Surinaamse jetsset en andere personen uit zowel het binnen- als buitenland die hun stempel drukten en nog drukken op de Surinaamse samenleving voor haar microfoon “gesleept”. Zij begon dat programma nadat Hans Prade met *Bromkidyari* stopte. Ook zij is een niet meer weg te denken presentatrice in de Apintieprogramma's! Willy verzorgt ook nagenoeg dagelijks diverse items in het uitgebreide middagnieuwsblok van Radio Apintie, samen met Lloyd Groenewoud, Gail Eyk, Winston Echteld en Carlos Lindveld, die allen ook dikwijls “in het veld zijn” om actuele gebeurtenissen live te presenteren. Vooral de op jammerlijke wijze overleden Rinaldo Tuur genoot een grote populariteit met zijn programma *Apintie Live*. *“Even Tuur bellen”* werd een gevleugelde uitspraak in onze samenleving en werd zelfs gebruikt in reclamespotjes. Tot nu toe wordt naar Apintie gebeld als er zich belangrijke zaken in de samenleving voordoen, want men weet dat – momenteel – Lloyd en Carlos onmiddellijk in de startblokken staan om de Surinaamse gemeenschap daarvan kond te doen.

Wie herinnert zich niet de religieuze programma's bij Radio Apintie. Jarenlang heeft men kunnen luisteren naar het programma *Open Venster*, dat verzorgd werd door pater Baneke en later door de paters Willebrands en Noordermeer; het kleuterprogramma *Met Muziek naar School*, met *“twatwa”* van wijlen frater Orantes 's morgens om zeven uur (*“Hoezee voor Suriname”* enz.). Orantes heeft ook vele kinderen blokfluit leren spelen en verzorgde ook orgellessen; het **Gouden halfuurtje** van het Leger des Heils; op de zondagen **Geloof van vandaag**, verzorgd door ds. Brinkman en het programma **Manari** door pater Choennie. Nog steeds blijven belangstellende luisteraars bij religieuze hoogtijdagen afgestemd op Radio Apintie en nu ook op Apintie Televisie.

Het programma **Voor de jeugd, door de jeugd** was een creatie van Ludwig Dirksz en Roy Heave, waarin activiteiten van en voor de jeugd werden belicht en veel andere informatie, de jeugd betreffende, werd verstrekt. Toen Ludwig zich terugtrok en Roy Heave, nadat Apintie weer in de lucht kwam na de militaire coup, stopte met het medepresenteren van dit programma, werd het door de toenmalige directeur van Apintie, de heer Eddy Vervuurt, omgedoopt tot **Radiofoon** en wordt tot nu toe verzorgd door Leo Lieuw.

Het programma van Leo Lieuw is uitgegroeid tot een serviceprogramma voor iedereen, dus niet alleen voor jongeren, waarbij de luisteraars via de telefoon contact kunnen maken met Leo in de studio om hem of zijn gasten vragen te stellen, die dan via Radio Apintie worden beantwoord.

Toen Radio Apintie begon met het Hindostaans programma, werd dat verzorgd door Kanhai en Albert en bestond hoofdzakelijk uit Hindostaanse muziek en advertenties. In 1969, in de glorie tijd van de bioscopen, werden de Hindostaanse programma's verzorgd door Sureesh Panday en Kanhai, waarin veelal de in de bioscopen te vertonen Hindostaanse (Indiase) films werden gepromoot.

In die tijd, toen er nog maar drie radiostations waren, naast Radio Apintie ook Rapar en Radika, verzorgde Sureesh Panday een Hindostaans tienerprogramma met de **Top vijf van de Week**. Ook werd door hem een programma gebracht waarin Hindostaanse zangers hun eigen composities promootten (elke middag één Surinaams-Hindostaans lied).

Nadat Radio Apintie in de jaren '80 van de vorige eeuw, na de door de militairen uitgevoerde coup d'état, uit de lucht werd gehaald en later, in 1984, weer, met medewerking van de toenmalige premier Udenhout, met de uitzendingen werd begonnen, verzorgde Kamla Sukul de Hindostaanse programma's. Na twee jaar nam Sureesh Panday de uitzending daarvan weer over.

In de beginjaren '90 stapte Sureesh Panday over van het Sarnami Hindustani, kortweg Sarnami genoemd (de taal die na verloop van tijd uit van India afkomstige Hindi-dialecten in Suriname is ontstaan) naar het Nederlands. Eerst met een tienerprogramma en toen bleek dat er behoefte was aan uitleg, dus het uiteenzetten van door politici gedane uitspraken en door de regering te nemen en genomen maatregelen, begon hij een live-programma waarin luisteraars naar Radio Apintie konden opbellen om vragen te stellen. Men had toen het programma **Juridische Vraagbaak**, in welk programma de toenmalige Minister Van Justitie, dhr. Girdjasing een belangrijke rol speelde. Omdat de programma's niet meer uitsluitend voor Hindostaanse Surinamers bestemd waren, werd dus door Sureesh Panday overgestapt naar het Nederlands, zodat de gehele bevolking van Suriname zich in de discussies die tijdens die programma's ontstonden – telefonisch – kon mengen, die dan werden gedirigeerd door Sureesh Panday. Ook sociale items worden veel naar voren gebracht, waarbij soms, evenals bij de juridische en politieke programmapunten, levendige discussies ontstaan tussen luisteraars en deskundigen die samen met “dirigent” Sureesh Panday in de studio van Radio Apintie aanwezig zijn om de gestelde vragen te beantwoorden.

Het tienerprogramma van de heer Panday is van lieverlee verdwenen na het oprichten van de zeer vele radiostations die alle in de fm-band uitzenden en allemaal hun eigen programma's brengen met tienermuziek.

Zo is het programma van Sureesh Panday uitgegroeid van een uitsluitend Hindostaans muziek- en advertentieprogramma tot een door de gehele bevolking van Suriname beluisterde, populaire uitzending.

Ook het voor peuters, kleuters, jeugdigen en andere zich jeugdig voelende luisteraars bestemde programma **Het klokje van Zeven** werd en wordt dagelijks door velen beluisterd.

In het begin van het bestaan van Radio Apintie werd dit programma live uitgezonden door wijlen André (Ampie) Kamperveen. Dit kinderprogramma begon 's avonds om tien minuten voor zeven en eindigde om zeven uur en werd toentertijd afgesloten – om aan te kondigen dat het zeven uur was – met het geluid van een koekoeksklok die bij het slaan van de hele uren (soms ook bij de halve uren en de kwartieren) de roep van een koekoeksvogel voortbracht, waarbij al dan niet een vogeltje uit die klok tevoorschijn kwam, om zeven uur dus zevenmaal. In ons land stonden in die tijd zulke klokken in menige foroisikamra (woonkamer). De uitdrukking “het slaan van een klok” is afgeleid van het door een in de klok bevestigd hamertje (of klepeltje) dat in een zwaaiende beweging tegen een in die klok bevestigd soort metalen bekertje wordt/werd aangeslagen, vooral in klokken van vroegere tijden.

De koekoek, zo genoemd naar de roep van deze vogel die klinkt als “koekoek”, is een in Nederland en België als trekvogel voorkomende klimvogel, die zijn eieren in nesten van andere vogels legt, aan wie hij de zorg overlaat ze uit te broeden en zijn jongen op te voeden. In Suriname is deze vogel te vergelijken met de zogenoemde *karufowru*, een geheel zwarte vogel die zijn eieren in nesten van de *ponpon* en *banabeki* legt. Ook de Surinaamse *putter*, ook wel *tjô* genoemd, legt zijn eieren in nesten van andere vogels, vooral van de *gadofowru* en *katunfowru*. Er bestaat een Surinaamse uitdrukking: “*Mi a no tjôfowru*”. Daarmee wordt bedoeld: “Ik ga geen andermans kinderen grootbrengen.”

Nadat wijlen André Kamperveen bij Radio Apintie vertrok, nam Emy de Randamie **Het klokje van zeven** over, en nadat zij in 1976 naar het buitenland vertrok, is het tot heden “tante” Carla Lamsberg, hoofd van de I.P.J. Berkenveldschool, die de kinderen met haar – veelal – zelf bedachte sprookjes en vertellingen amuseert.

Het behoeft geen betoog dat in eerste instantie Radio Apintie en later ook Apintie TV zeer in trek zijn bij de Surinaamse bevolking, gezien de vele bezoeken die dit radio- en televisiestation dagelijks te verwerken kreeg en krijgt.

Verhuizing

Apintie verhuisde in 1968 naar de Verlengde Gemenelandsweg, de huidige lokatie, nagenoeg bij de kruising met de Van Idsingastraat en vestigde zich in het voormalige pand, dat tot die verhuizing van Apintie door de familie Vervuurt werd bewoond. Bij het 12½-jarig bestaan van Radio Apintie werd door de heer Eddy Vervuurt de supermarkt Ons Belang opgericht. De familie Vervuurt heeft n.l. altijd begrip gehad en getoond voor de belangen en noden van de medeleden van onze maatschappij en had daartoe voor de minderbedeelden in onze gemeenschap Ons Belang opgericht, een supermarkt waarin de vooral de armlastigen goedkopere levensmiddelen konden kopen dan elders. Deze winkel moest in 1982, na de militaire coup, noodgedwongen worden gesloten, omdat de wegen die naar de Memre Buku-kazerne leidden, dus ook het gedeelte van de Verlengde Gemenelandsweg, vanaf de Daniël Coutinhostraat voor het verkeer werden afgesloten. Nu is er dus het gehele Apintiebedrijf gevestigd, dus zowel de afdeling radio als televisie. (De televisie in het gebouw waarin voorheen Ons Belang was gevestigd.) Om dat gebouw geschikt te maken voor dit zeer uitgebreide bedrijf, hebben vele verbouwingen plaatsgevonden die tot nu toe voortduren. Bij die verhuizing in 1968 werd tevens een 1000 watt zender geïnstalleerd en een 96 meter hoge mast geplaatst te Livorno, terwijl op de locatie Verlengde Gemenelandsweg in eerste instantie een 38 meter hoge mast werd geplaatst, later een 48 meter hoge en weer later, toen Apintie Televisie startte, een 60 meter hoge mast, om de televisiesignalen een zo groot mogelijke actieradius te geven.

Vroeger verzorgde de heer René Kowsoleea het technisch onderhoud van de apparatuur van Apintie, Tegenwoordig gebeurt dat onder supervisie van Algemeen Directeur Charles Vervuurt door de heer Hendrik Soerotomo.

Om op de populariteit van Apintie terug te komen, in 1997 zouden proefuitzendingen worden gehouden alvorens Apintie Televisie definitief in de lucht zou komen, maar na nog maar één dag in de lucht te zijn geweest tijdens die geplande proefperiode, waren de reacties van de bevolking zó overweldigend, dat de directie besloot reeds de dag daarna definitief “Apintie Televisie” te proclameren.

Wederom bleek de populariteit van Apintie niet te overtreffen. Toen dan ook vlak voor de eeuwwisseling door het opiniepeilingbureau IDOS (**I**nstituut voor **D**ienstverlening **O**nderzoek en **S**tudiebegeleiding) een onderzoek werd uitgevoerd m.b.t. de populariteit van de radiostations, eindigde Radio Apintie daar met zeer ruime voorsprong op de eerste plaats.

Het overlijden van directeur Eddy Vervuurt in 1988 was niet alleen een grote schok voor zijn familie en de crew van Apintie, maar voor de gehele Surinaamse samenleving. Er waren toentertijd ook buitenlandse luisteraars die hun medeleven betuigden, omdat Radio Apintie door velen op de kortegolf kon worden beluisterd, want het computeren stond toen nog in de kinderschoenen en van het beluisteren van uitzendingen op deze elektronische informatieverwerkende machine was nog in het geheel geen sprake. Meneer Eddy had evenwel zijn levensdroom om de Surinaamse cultuur en muziek uit te dragen werkelijkheid zien worden. Hij werd daarin altijd bijgestaan door zijn echtgenote Nesta, die, geassisteerd door de heer Basdew Badrisingh, het financiële beheer over Apintie voerde en voor wie, evenals dat bij haar echtgenoot het geval was, niets teveel was als het hun geesteskind Apintie betrof. Soms werkte zij tot in de kleine uurtjes door

met haar man als het zaken Apintie rakende betrof. Zij werd en wordt dan ook nog steeds *De Moeder van Apintie* genoemd.

Vermeldenswaard is ook dat 5 personen die door Meneer Eddy zijn opgeleid en hun loopbaan bij Radio Apintie begonnen, nu eigenaar zijn van een radio c.q. televisiebedrijf. Deze ontwikkeling vindt zijn oorzaak in het feit dat de heer Eddy Vervuurt een – wat men noemt – *fijne neus* had voor personen die aanleg hadden voor de te verrichten werkzaamheden in zijn radiobedrijf en die aanleg verder wist te ontwikkelen, zodat zij tot volwaardige, kundige medewerkers werden gevormd als zij werden aangenomen. Het was natuurlijk een eer voor hem mee te mogen maken dat medewerkers van hem het zover brachten in de maatschappij.

Zijn zonen Charles en Robbie vormen nu de directie: Charles Algemeen en Robbie Financieel Directeur, zoals hiervoor reeds vermeld. Robbie wordt als Financieel Directeur bijgestaan door de administrateur, de heer Glenn Meghoe. Glenn heeft de echte stonfutu van het bedrijf, de heer Basdew Badrisingh, afgelost. Badrisingh, die als jongeman bij Apintie kwam, eerst als incassoloper, later als administrateur, heeft tot zijn pensionering bij Apintie gewerkt, zowel in de Domineestraat als op de Verlengde Gemenelandsweg. Hij is – helaas – overleden.

Henk van Vliet, toentertijd werkzaam bij Radio Apintie, schreef in het Dagblad De West van 27 november 1988 (de heer Eddy Vervuurt is in dat jaar overleden) een in memoriam, waarmee hij de gevoelens van de gehele Apintie-crew vertolkte:

“Het is een voorrecht om over Edward Vervuurt, bij eenieder beter bekend als “Eddy”, te kunnen schrijven. Dit voorrecht wordt ontleend aan de zeer bescheiden opstelling van deze onvermoeibare musicus, pluimveehouder (De heer Vervuurt was in die tijd de grootste pluimveehouder in Suriname) en directeur van Radio Apintie die elke publiciteit rond zijn persoon vermeed. Een contrast met het medium waar hij de leiding en verantwoordelijkheid over had en waar hij sinds 1958 intensief mee bezig is geweest.

De invloed van meneer Eddy die zich altijd als een waarachtig Surinamer opstelde met betrekking tot het cultureel gebeuren in ons land, is van onschatbare waarde. Aan hem is het te danken dat onze Surinaamse muziek tot bloei is gekomen door niet alleen voor de promotie ervan te zorgen op de radio, maar ook persoonlijk de opnamen te verzorgen.

Eenieder keek bij de komst van Radio Apintie vreemd op toen men zóveel van onze eigen artiesten te horen kreeg. Nagenoeg alle muziekgroepen van Suriname hadden in die periode, toen de platenpers in ons land nagenoeg onbekend was, een eigen bandje. (Alleen Eddy Vervuurt bezat, als eerste en enige in Suriname, een eigen platenpers; zie “Korte biografie van de heer Eddy Vervuurt, de eerste directeur van Radio Apintie).

De door Eddy Vervuurt zelf opgenomen en tot grammofonplaat verwerkte muziek van die bandjes was frequent te horen op de radio. Door zijn muzikale opleiding kon hij bij de opnamen de muzikanten – waar nodig – met adviezen begeleiden.”

Radio Apintie is het enige station in Suriname dat tot in alle uithoeken van ons land te beluisteren is, omdat zowel op FM, AM als KORTEGOLF uitgezonden wordt.

Op FM is de ontvangst beperkt omdat de radiosignalen horizontaal worden uitgezonden, zodat die tot de gezichtseinder, ook wel horizon genoemd, kunnen worden ontvangen. Vandaar dat de FM-zendmast zo hoog mogelijk wordt geplaatst, want hoe hoger hoe verder het bereik wordt en vandaar ook, evenals bij de televisie, de relais- ofwel steunzenders.

Op de middengolf, AM (ca. 185 tot 600 meter), worden de signalen ook horizontaal uitgezonden. Het zijn, in vergelijking met de FM en kortegolf lage frequenties, die redelijk lange afstanden kunnen afleggen langs het aardoppervlak, tot voorbij de gezichtseinder.

De kortegolfzenders hebben die beperking niet, omdat de uitstraling van die radiogolven niet horizontaal geschiedt, maar via de geïoniseerde lagen in de atmosfeer en dan – diverse keren – worden teruggekaatst naar de aarde. Kortegolfzenders hebben daarom met een goed aangepaste antenne en een redelijk vermogen wereldbereik. Radio Apintie heeft – vooral voordat het computertijdperk zijn intrede deed – veel luisterrapporten ontvangen van over de gehele wereld, tot uit Rusland (b.v. Tomsk) toe.

Zwarte bladzijde

Een zwarte bladzijde in de geschiedenis van Radio Apintie was de coup, ook wel *putsch* genoemd door Desi Bouterse en zijn trawanten. En zoals dat altijd gebeurt met personen wier macht uit de loop van een geweer komt, werd de democratie met voeten getreden waarvan, naast de gehele Surinaamse bevolking, ook het Radiostation Apintie, dat altijd **democratie** hoog in het vaandel had geschreven, het slachtoffer werd. Zonder enige vorm van proces of mogelijkheid van protest tegen dat besluit, werd Radio Apintie door de putschisten rücksichtslos uit de lucht gehaald. In eerste instantie was dat 2 dagen, maar op 8 december 1982 werd Radio Apintie “definitief” vergrendeld. De man van de financiën bij Apintie, nu wijlen de heer Basdew Badrisingh, die tijdens de illegale sluiting van Apintie dagelijks de postbus die buiten het gebouw van Apintie stond controleerde op – eventueel – aanwezige post, ontdekte tijdens een van deze dagelijkse ronden dat het Apintiegebouw onafgesloten en onbeheerd was achtergelaten door de militaire bezetters. Daarna kreeg de directie van Radio Apintie, met medewerking van de toenmalige premier Udenhout, op 4 mei 1984 toestemming zijn enkele jaren geleden gedwongen illegale vergrendeling en het door de coupplagers inmiddels verlaten en onbeheerd achtergelaten gebouw wederom te gebruiken waarvoor het bestemd was: de

uitzendingen van **Radio Apintie!** Dat in-de-lucht-komen ging niet van de ene dag op de andere, want bij het wederom betreden van het Apintiegebouw door de directie en het personeel (dat overigens gedurende deze illegale sluitingsperiode werd doorbetaald), bleek apparatuur te zijn verdwenen of vernield, terwijl ook archiefbanden waren ontvreemd. Aangezien er tijdens die sluitingsperiode nooit onderhoud aan apparatuur en inboedel was gepleegd, kan men nagaan in welke deplorabele staat het gebouw, apparatuur en inboedel verkeerde. Ondanks deze verschrikkelijke periode toog meneer Eddy met zijn personeel aan het werk en in zeer korte tijd kwam Radio Apintie weer in de lucht tot grote opluchting en blijdschap van de bevolking, getuige de vele enthousiaste reacties die bij ons altijd populair gebleven radiostation Apintie binnenkwamen. Toen Radio Apintie na die illegale sluitingsperiode weer met zijn uitzendingen begon, werd er – vooral door de journalisten van Radio Apintie – met enige voorzichtigheid omgesprongen met kritische programma's, omdat tijdens die militaire dictatuur diverse journalisten werden opgepakt en er zelfs enkelen om het leven werden gebracht.

In 1997 kwam er dus een nieuwe loot aan de Apintieboom: **Apintie Televisie**. Dagelijks zijn er programma's met buitenlandse films. Maar ook eigen producties, zoals **To the Point, Weet je Weetje**, worden vertoond.

De Algemeen directeur en zijn televisiepersoneel zijn druk doende om o.a. de nieuwsstudio in orde te maken waarvoor reeds apparatuur is aangeschaft. Tevens is men doende relaiszenders, ook wel steunzenders genoemd, te installeren om, evenals dat bij Radio Apintie het geval is met het beluisteren, ook Apintie Televisie in geheel Suriname te kunnen bekijken.

(*relaiszender*: installatie voor het ontvangen en doorstralen van televisiesignalen naar gebieden die door de hoofdzender niet bereikt kunnen worden).

Apintie, pulchre! bene! recte!

(Latijnse vertaling van: Apintie, prachtig! goed zo! voortreffelijk!)

auteur: Joop van Mil